

Imatra siementää Etelä-Suomea

Suurin osa havupuiden siemenistä saadaan siemenviljelypuiden kävyistä. Suomalaisista nuorista miehistä ei ole enää käpyjen kerääjiksi, kerääjät tulevat useimmiten Baltian maista.

Metsä

Tenho Tiilikainen
KÄPYJEN kerääminen oli vuosikymmenien ajan yksi talvinen lisäansoiden lähde maaseudulla.

Ei ole enää. Ylivoimaisesti suurin osa esimerkiksi männyn siemenistä saadaan siemenpuuviljelyksillä kasvatettavista valioipuista. Kyse on paitsi metsänviljelyn ja laadun varmistamisesta myös työvoimasta. Käpyjen kerääjät ovat ukkoutuneet.

Käpyjen metsikkökeräystä Etelä-Karjalassa koordinoivan metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajan Markku Vaarion mukaan metsikkökeräyksiä ei ole ollut moneen vuoteen.

—Kyllä käpyjen keräys taitaa olla osittain katoavaa kansanperinnettä. Toisaalta nyt on ollut useita huonoja käpyvuosia, ei ole kannattanut järjestää keräyksiä, Vaario kertoo.

Kuusella oli viime kesänä silmämääräisesti hyvä käpysato, mutta käpyjen itävyys oli huono. Liian suuri osa kävyistä oli mahoja ja toukan syömiä.

—Tutkijat käyvät aina ennen keräyskauden alkua tarkastamassa käpyaineksen laadun, Vaario sanoo.

SIEMENHUOLLON asiantuntija Sakari Pönniö Tapion siemenkeskuksesta uskoo, että kuusen käpyjä vaivaavien toukkien määrä on osaltaan verrannollinen myös säätösuhteisiin.

—Kunnon vähälumiset pakkastalvet karsivat toukkia tehokkaasti. Nyt on kyllä parina talvena ollut pakkasta, mutta paksu lumipeite on suojannut karikkeessa talvehtivia toukkia, Pönniö pohtii.

Pönniö kävi katsastamassa muutamia kuusen käpyjen mahdollisia keräämis-kohteita Kaakkois-Suomessa viime syksynä, mutta niistä ei ollut kerättävää.

Kilo siementä

- Kiloon männyn siementä tarvitaan noin 150 litraa käpyä.
- Yhdessä männyn kävyssä on 20–30 siementä.
- Kuusen kävyssä voi olla yli 200 siementä.
- Kuusen käpyä tarvitaan kiloon siementä noin 100 litraa.
- Kiloilla männyn siementä uudistaa kylvämällä noin kahden hehtaarin alan.

Toisaalta nyt on ollut useita huonoja käpyvuosia, ei ole kannattanut järjestää keräyksiä.

Markku Vaario

—Onneksi vuonna 2006 Kaakkois-Suomessa oli todella hyvä kuusen käpyjen satovuosi. Millä siemenillä eletään edelleen, Pönniö sanoo.

Metsässä tapahtuva käpyjen kerääminen rinnastetaan marjanpöimintään, eli tulo on verovapaata. Toki pöimijä tarvitsee maanomistajalta luvan keräämiseen.

—Ahkera pöimijä voi hyvästä kohteesta tehdä itselleen kunnon tilin, Vaario sanoo.

PÖNNIÖ on Vaariota skeptisempi käpyjen keräämisen suhteen. Pönniön mukaan Suomesta ei enää riittävästi kerääjiä löydy. Vanhat ukot eivät jaksa, eikä kerääminen nuoria kiinnosta.

—Ei näistä pilalle passatuista Suomen miehistä ole kerääjiksi. Se on niille liian rankkaa hommaa. Parhaat kerääjät tulevat Baltian maista, onneksi edes sieltä.

Ei näistä pilalle passatuista Suomen miehistä ole kerääjiksi. Se on niille liian rankkaa hommaa.

Sakari Pönniö

Siemenpuuviljelyksillä kerääminen tapahtuu osin koneellisesti. Koneen osuus on nostaa nostokori sopivalle korkeudelle, keräilijän tehtävä on riipiä kävyt puista pois.

Tapion siemenkeskus on vuokrannut Tornator Oy:ltä käyttöönsä Imatralla olevat laajat muun muassa männyn ja lehtikuusen siemenpuuviljelykset.

KOMMENTTI

Tenho Tiilikainen

tenho.tiilikainen@kymppa.fi

Käpykaartissa pienenä poikana

AIKAA ON KULJUNUT jo sen verran kauan, että uskallan tunnustaa olleeni käpykaartissa nuorena poikana. Keränneeni käpyjä ja vieläpä niitä niin sanottuja osuuskaupan siemeniä.

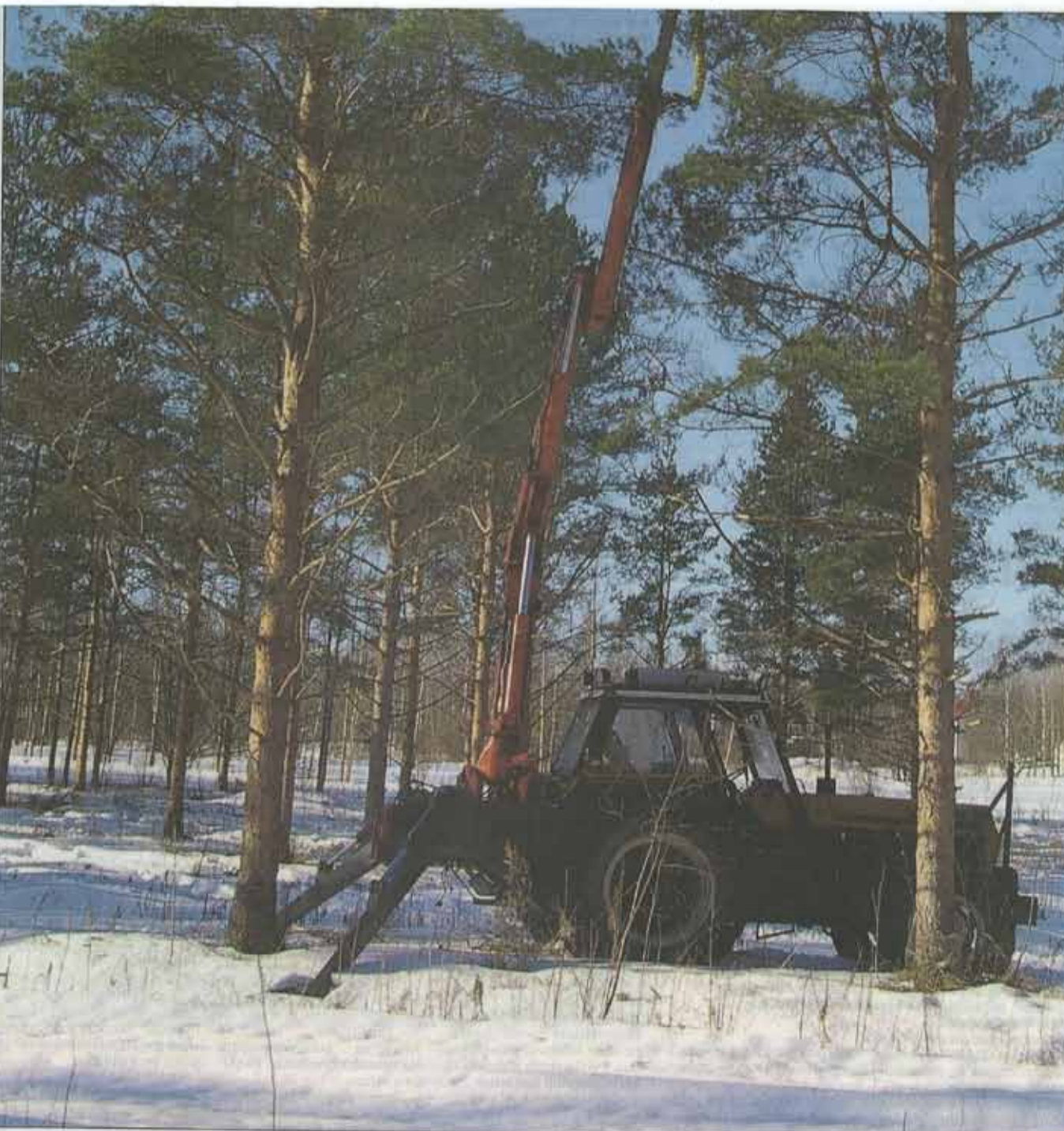
Maaseudulla ei ollut koululaisena kovin suuria mahdollisuuksia lisäansioihin, mitä nyt keväällä käytiin propseja puun pudotuspalkalla kuorimassa, syksyllä kerättiin marjoja ja talvella käpyjä.

Yksi parhaista vuosista oli silloin, kun koulutien varressa oli UPM:llä isot siemenpuuhakkuut. Koulupäivän jälkeen jäätin käpyjä keräämään ja lumihangessa kahlaamaan puun latvalta toiselle. Isä kävi sitten illan kähmässä hakemassa hevosreellä mei-

dät ja kävyt kotiin. Se käpyjen keräyskohde oli aivan laadukas, maahan kaatui punakylkisiä, suoria honkia, Valloinesta.

Ahneuksissaan ja tietämättömyydenä tuli muulloin säkkeihin kerättyä myös pellon pientareen ja ahonlaidan kälkkärämännistäkin käpyjä. Ne kun olivat suuria ja helposti poimittavia.

Niin teki varmasti moni muukin. Kun sellaisten puiden jälkeläistäimet sitten istutettiin pellon metsityshuomassa liian viljaville maille ja harvakseen, niin lopputuloksen näkee paljaalla silmälläkin. Istutusala, jossa ei ole yhtään suoraa runkoa, tuli kuitua ja energiapuuta, ei sapatukkaa.

Imatralla siemenpuuviljelyllä tekniikka on tullut kerääjän avuksi. Nostokorissa työskentely on nopeampaa ja turvallisempaa kuin puuhun kiipeäminen.